

DYA® dag 2018

Ethiek zet architectuur op zijn plek

DYA® dag 2018
Ton Eusterbrock

9 maart 2018

De centrale vraag

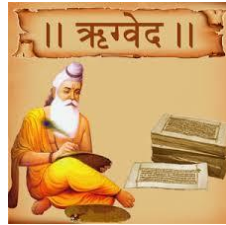

**Wat maakt een
architectuur
een ethisch
verantwoorde
architectuur?**

Onstaansgeschiedenissen

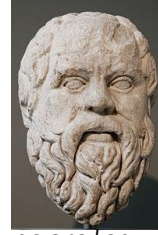
Ontstaan
van de mens

Rig Veda's
Indische Filosofie

confucius
Chinese Filosofie

socrates

Westerse Filosofie

± 500 v Chr
± 600 v Chr

± 1500 v Chr

1987

Zachman framework

Definities

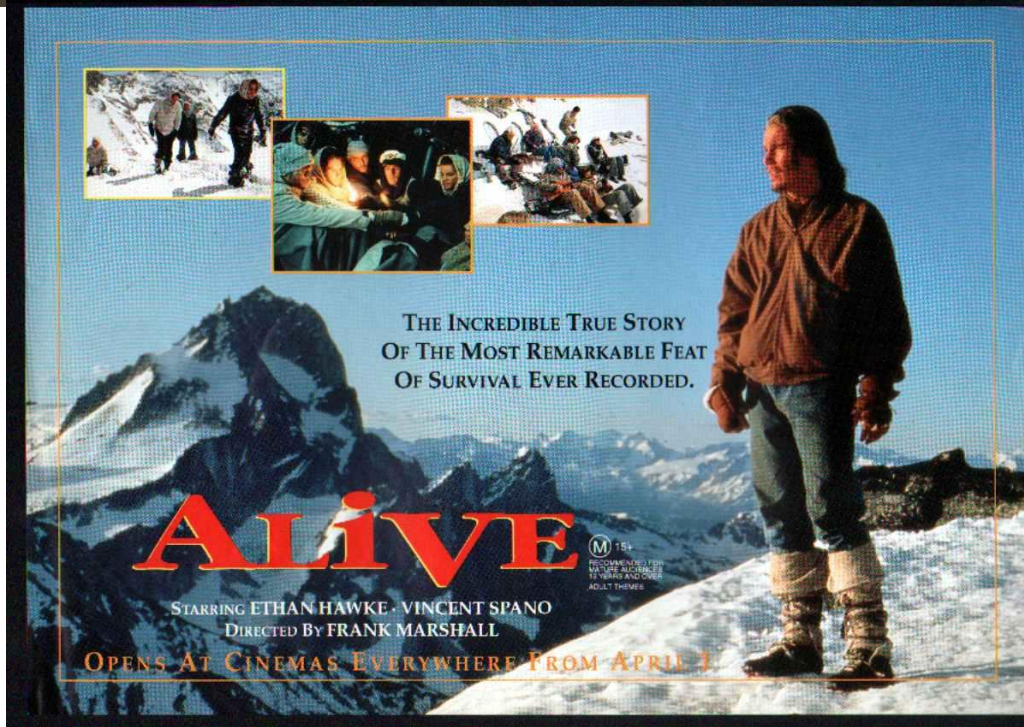
Ethiek: De kritische bezinning over het juiste handelen.

Ethiek probeert de criteria vast te stellen om te kunnen beoordelen of een handeling als goed of fout kan worden gekwalificeerd, en om de motieven en consequenties van deze handeling te kunnen evalueren.

Moraal : het samenhangend geheel van **normen en waarden** dat een persoon of groep personen als leidraad hanteert om als mens goed (samen) te leven of juist te handelen.

'moraal' is het handelen zelf, terwijl ethiek de studie ervan is.

Voorbeeld 1

Ander voorbeeld

Hoe ontstaan morele vraagstukken

wanneer ervaring of opvattingen op de proef worden gesteld.

wanneer de zaken anders gaan dan we graag gezien zouden hebben.

Robotisering in de zorg

Techniek en mens gaan samen

Het is indrukwekkend wat Zora met me doet. En wat Zora met cliënten doet. Ik raak in de war van Zora. Technologie en menselijke relatie gaan toch meer samen dan ik van te voren had gedacht. **Ik moet mijn morele kompas herijken.** Zora daagt me uit na te denken hoe we techniek kunnen benutten. Benutten ten behoeve van goede en warme zorg voor mensen met een verstandelijke beperking. Goede zorg waar de relatie en verbinding tussen mensen bijdraagt aan ervaren kwaliteit van bestaan.

Gijs Bierens, Directeur Expertisecentrum Advisium

<https://advisium.sheerenloo.nl/-/in-de-war-van-robot-zora>

AI in de rechtspraak

Trouw:

De robotrechter: dit is mijn berekening, en daar moet u het mee doen

HOME
Eliëke Bal - 16.38, 25 november 2017

WETENSCHAP Online zoeken in gerechtelijke uitspraken, zelflerende computers die patronen berekenen - technologie zal de rechtspraak de komende jaren dienaangaand veranderen. Gaan robots binnenkort op de

Nieuws

Cultuur & Leven

de Volkskrant

Tech

Een toga met bef in de rechtszaal in het paleis van Justitie in Den Haag. © ANP

Nederlandse rechtbanken kritisch over concurrentie door ontransparante 'robotrechter'

De Nederlandse rechtbanken zitten in hun maag met de concurrentie van de goedkope 'robotrechter' e-Court. Dat juridisch bemiddelingsbureau uit Doorn velt oordelen in geschillen tussen onder andere zorgverzekeraar CZ en zijn klanten. Ook webwinkel Bol.com maakt gebruik van e-Court. Het probleem is dat deze vorm van geautomatiseerde rechtspraak niet erg transparant is.

Door: Jochem van Staalduine & Manon Stravens 19 Januari 2018, 23:10

AI en het verlies van banen

<https://www.gartner.com/newsroom/id/3837763>

Gartner Says By 2020, Artificial Intelligence Will Create More Jobs Than It Eliminates

AI Will Create 2.3 Million Jobs in 2020, While Eliminating 1.8 Million

Aanleidingen

1. Angst voor het verlies van privacy → zelfbeschikking
2. Wat doet 'men' nog meer met 'mijn data' → eigenaarschap en waarde van persoonlijke data
3. Angst voor het verlies van banen → werkgelegenheid
4. Zorgen om de grenzen van het mens zijn → robotisering vs mens
5. En meer...

DYA® principes

2017

Klantwaarde boven interne efficiëntie

Technologie gedreven

Innovatie boven consolidatie

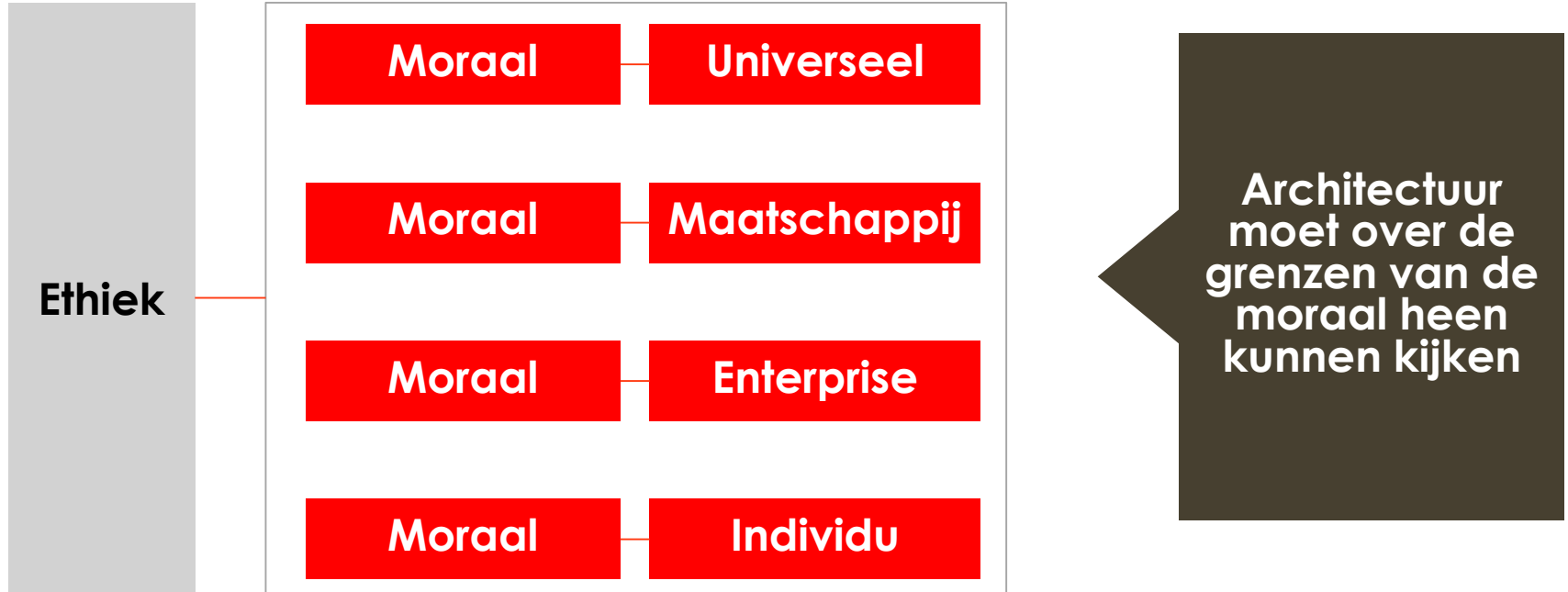
Ethisch afgewogen

Technologie wordt verantwoord toegepast

DYA® principe: Verantwoorde architectuur

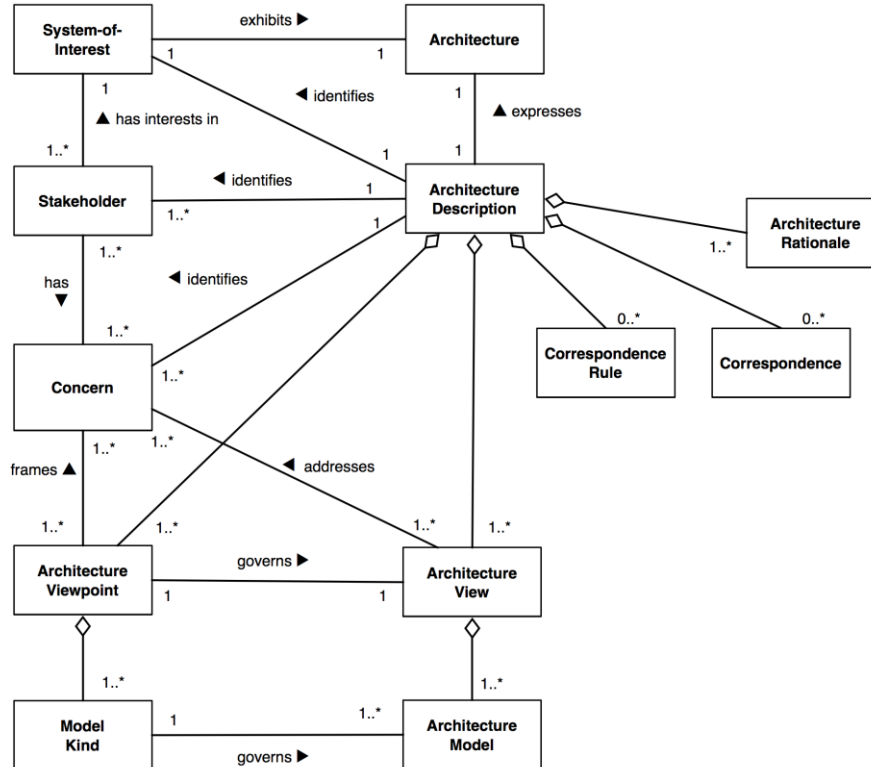
**Een architectuur kan pas verantwoord zijn
als de rationale van de architectuur
is getoetst aan de moraal in de organisatie
en(!) is getoetst aan de maatschappij**

Diversiteit van moraal

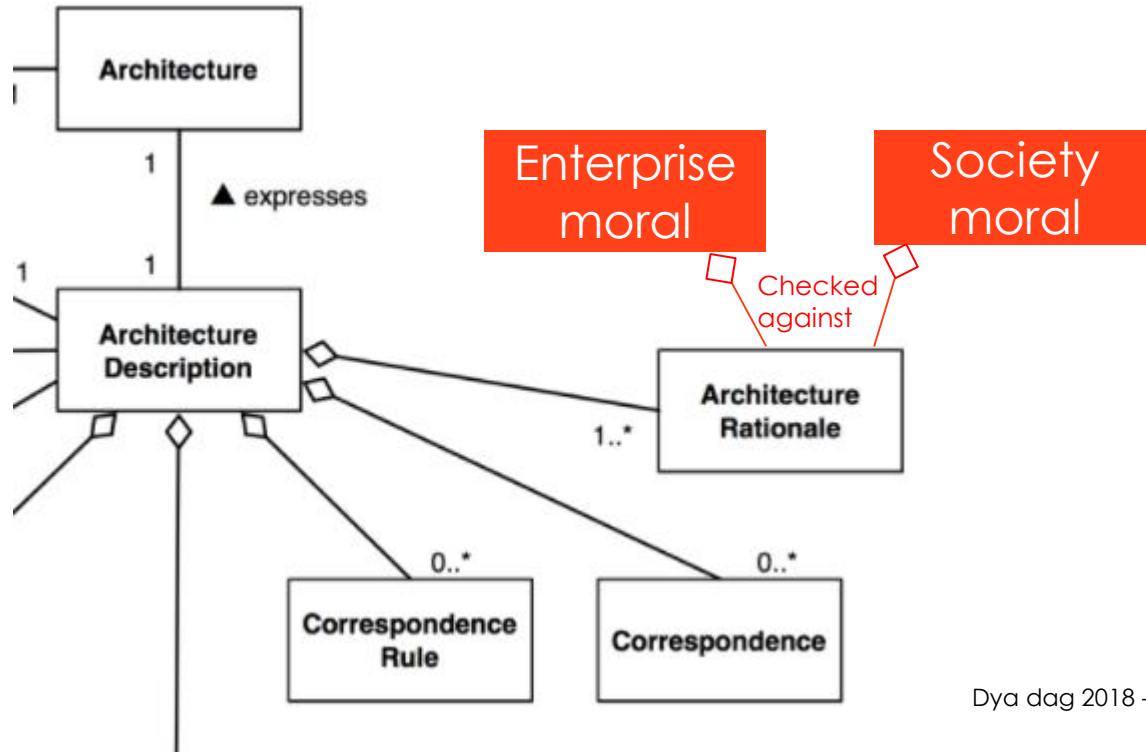
DYA® Uitbreiding op ISO/IEC/IEEE 42010

The Core of Architecture Description:

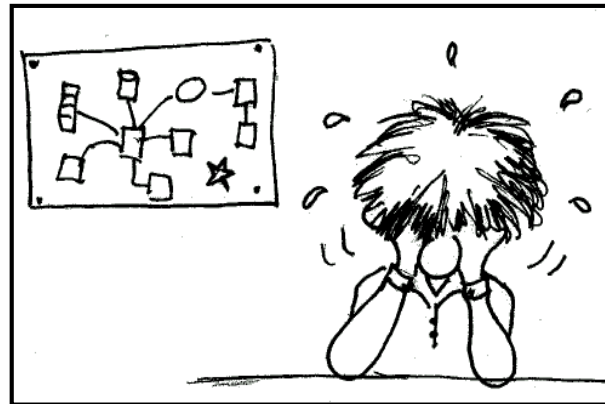

DYA® Uitbreiding op ISO/IEC/IEEE 42010

The Core of Architecture Description:

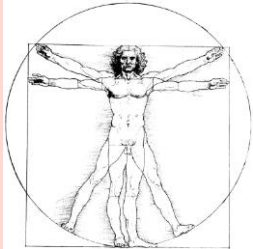
Had de architect nog niet genoeg uitdaging?

De invloed van moraal op een Enterprise

universeel

Moraal

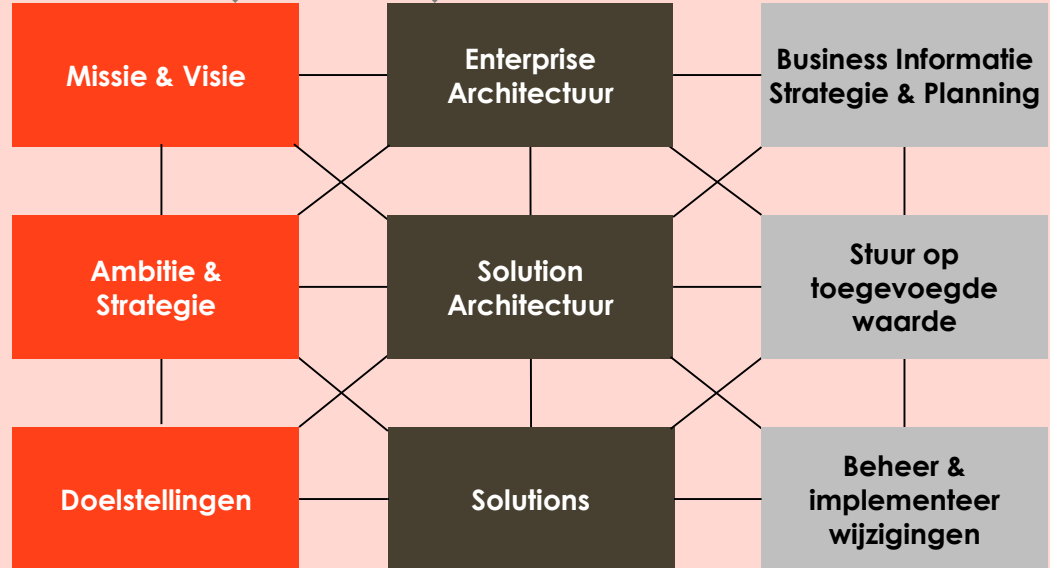
Maatschappij

Moraal

Enterprise

Moraal

Herijking DYA® raamwerk

	Businessdoelen							
	Business-architectuur			Informatie-architectuur		Technische architectuur		
	Prod/dienst	Proces	Organisatie	Gegevens	Applicatie	Middleware	Platform	Netwerk
Algemene principes								
Beleidslijnen								
Modellen								

Enterprise Architectuur

	Moraal			
	Missie, Visie, Ambitie			
	Business	Informatie	Technologie	Security
Principes				
Modellen				
Beleid				

Solution Architectuur

Enterprise Architectuur

Business Doelstellingen

Business

Informatie

Technologie

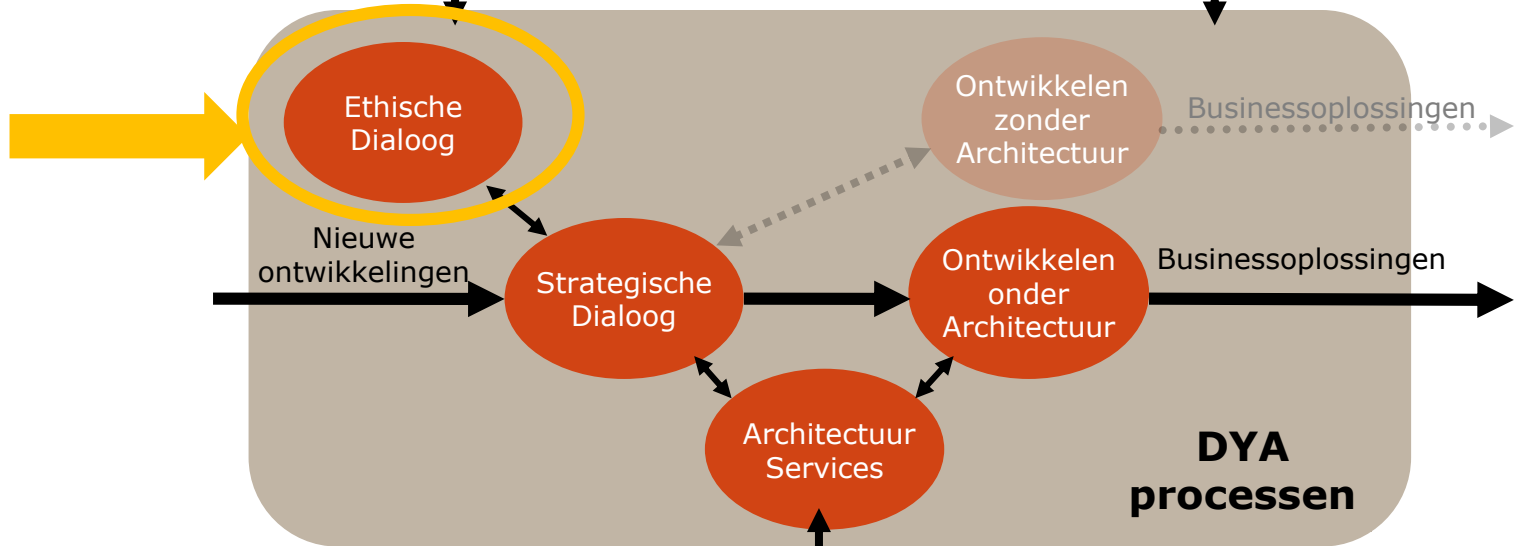
Security

Principes

Modellen

Beleid

Governance

Dynamische Architectuur

Business-perspectief

Informatie-perspectief

Technisch perspectief

Security perspectief

TODO...

Als Architect

wil ik de waarden en normen van de
organisatie kennen en begrijpen

zodat ik een ethisch verantwoorde
Architectuur kan opstellen

Wat is dan ethisch verantwoord?

Framework voor het maken van ethische besluiten geeft 3 invalshoeken

1. **Gevolgenethiek**: welke effecten van het besluit zijn wenselijk?
2. **Plichtsethiek**: Is het besluit wenselijke tegenover de verplichtingen die je hebt?
3. **Deugdethiek**: Hoe past het besluit bij de waarden en deugden die je nastreeft

Sheila Bonde et al, mei 2013,

product of dialogue and debate in the seminar *Making Choices: Ethical Decisions at the Frontier of Global Science*

Hoe vinden we antwoorden op morele vragen?

Nationale
Dialogoog

CONNECT
the amazing world of **IT**

Samenvatting

- 1 Een architectuur is verantwoord als deze is getoetst tegen de moraal
- 2 Architectuur moet over de grenzen van de moraal heen kijken
- 3 Enterprise en solution architectuur gaan daar anders mee om
- 4 Participeer in een nationale dialoog over ethiek en architectuur

Dank u voor uw aandacht!